

Lidt om skovgæsters adfærd, konflikter og viden om regler

Af Frank Søndergaard Jensen
og Hans Skov-Petersen,
Skov & Landskab, KVL

Opsummering af en række undersøgelser om skovgæster.

De fleste færdes i ret få områder af skoven. Mange går uden for veje og stier, men de går ikke langt væk.

Meget få føler der er for mange skovgæster i skoven.

Kun få skovgæster oplever konflikter med andre skovgæster – og når det sker er det ofte støj og løse hunde der er problemet.

De fleste er positive over for at regulere adgangen hvis det sker for at beskytte naturen.

Ekskursionen i forbindelse med Dansk Skovforenings generalforsamling den 8. juni havde som hovedtema "Statsskovenes overdådige tilbud til danskerne – og konsekvenserne for de private skove".

Skov & Landskab har i den forbindelse sammenstillet en række udvalgte resultater med relation til debatten på ekskursionen om publikum i de danske skove – og giver et bud på nye mulige trends inden for friluftaktiviteter.

Færdselsveje

Man kan tale om tre hovedmåder at bevæge sig rundt på som skovgæst: - gå "på må og få",

- tage den sædvanlige rundtur, - eller gå efter et bestemt mål – der enten kan være naturligt (fx skovsøen) eller et etableret publikumsanlæg (fx et fugletårn).

Men er skovgæsterne egentlig klar over hvor de har været under deres besøg? Der er lavet en række undersøgelser hvor man har udspurgt folk når de forlader skoven. Det viser sig, at stort set alle kan rekonstruere deres rute og tegne forløbet på et kort.

Eksemplet i figur 1 viser hvordan skovgæsterne har fordelt sig på vej- og stinettet på Køge Ås (Gammelkjøgegaard) der ligger lige op til Køge by. Selv om datamaterialet er relativt lille, fremgår det, at de enkelte veje og stier anvendes meget forskelligt.

Der er en helt tydelig overvægt af gæster omkring hovedadgangsvejene i den østlige del af arealet – hvor der er p-pladser og kulturhistoriske seværdigheder. Derimod anvendes de mere "ydmyge" stier i den vestlige del kun sporadisk.

Der er næppe stor tvivl om, at publikumsfaciliteter (herunder indgangsveje, markerede ruteforløb og p-pladser) samt naturlige attraktioner kan medvirke til at styre de besøgendes færdsel.

Færdsel uden for veje og stier

Det er dog ikke alle der holder sig til de etablerede færdselsveje. Når skoven er det væsentligste mål for danskernes besøg i naturen, angiver godt 50% i gennemsnit, at de har været uden for veje og stier i forbindelse med deres tur.

I to skovområder, Rude Skov nord for Købehavn og Hestehave Skov på Kalø, gennemfører Skov & Landskab

for tiden en række mere detaljerede undersøgelser omkring færdsel uden for veje og stier.

De foreløbige resultater tyder på, at der for de fleste kun er tale om mindre afstikkere. Omkring 50% angiver at det er under 10% af besøgstiden der foregår borte fra vej- og stinettet.

Årsagerne til at man tager afstikkere er mange. Det kan være for at plukke blomster, bær og svampe, skyde genvej, og hyppigere: at opleve naturen "tættere på".

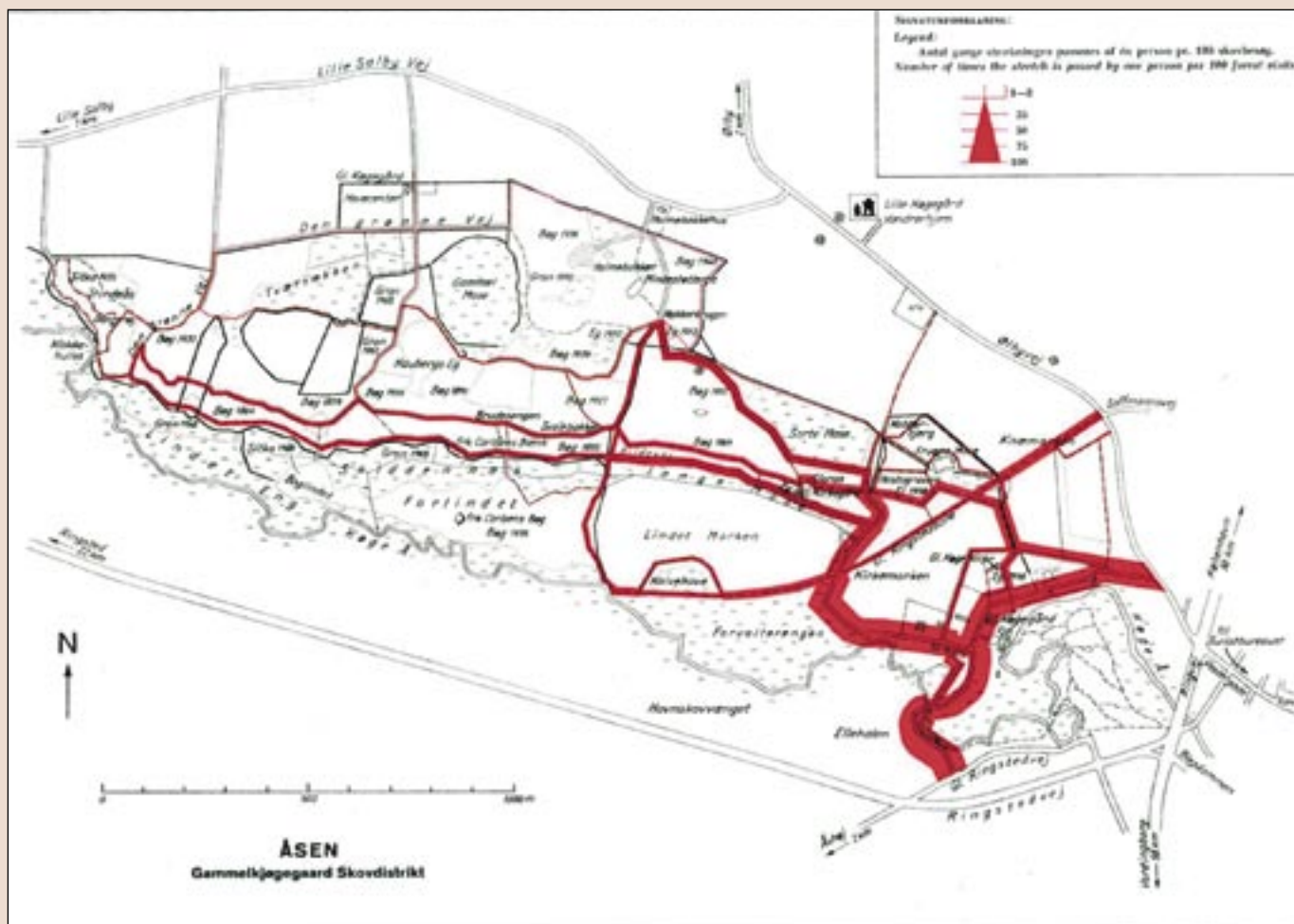
Undersøgelserne forsøger også at afdække hvordan man udvælger det sted man forlader vej- og stiforløbet. Her er "bekvemmelighed" en ganske væsentlig faktor. Hovedparten angiver årsager som fremkommelighed og at der var antydning af en sti. Emner som disse kan man også tage med når man forsøger at styre gæsters færdsel.

Trængsel, tællinger og konflikter

De seneste beregninger fra Skov og Landskab viser et årligt besøgstal på ca. 75 millioner i de danske skove (voksne danskere). Man kan spørge sig selv om det er for mange – oplever man trængsel under sit besøg, og er der konflikter mellem de besøgende?

Vi har forsøgt at belyse disse emner i forbindelse med undersøgelserne af friluftslivet i 592 skove og andre naturområder. Med hensyn til *trængsel* kan det konstateres, at for de fleste besøgende (og i de fleste skov- og naturområder) oplever man ikke at der er "for mange" andre gæster.

Vi har modtaget i alt godt 40.000 spørgeskemaer, og dette materiale har været nok til at gennemføre analyser for 432 skov- og naturom-

Figur 1. Fordelingen i anvendelsen af Åsen, Gammelkjøgegaard til friluftsliv, maj-september, 1982. Jo tykkere rød streg, jo flere gæster. (Antal svarpersoner=66). Køge by ligger lige øst for skoven.

råder. I disse områder fandt 13% af de besøgende at området var "let overfyldt", 3% at det var "moderat overfyldt", mens under 1% fandt det "ekstremt overfyldt". Mere end 85% af gæsterne oplever altså at der *ikke* er for mange gæster, så det skaber en oplevelse af trængsel.

Hvad angår *konflikter*, viser de samme undersøgelser, at for samtlige undersøgte områder har 3% af gæsterne oplevet gener fra andre gæster i et eller andet omfang. Formen og typen af gener er mangfoldig, men overordnet er støj og løse hunde de væsentligste konfliktpunkter.

Generelt synes gener således ikke at være noget stort problem. Dette udelukker dog ikke, at oplevede gener i det konkrete tilfælde kan være et stort (og kompliceret) problem for såvel gæst som ejer/administrator.

Kendskab til adgangsregler

Kender danskerne reglerne der regulerer adgangen til skoven og andre

naturområder? Spørgsmålet er væsentligt, idet et eventuelt manglende kendskab kan betyde:

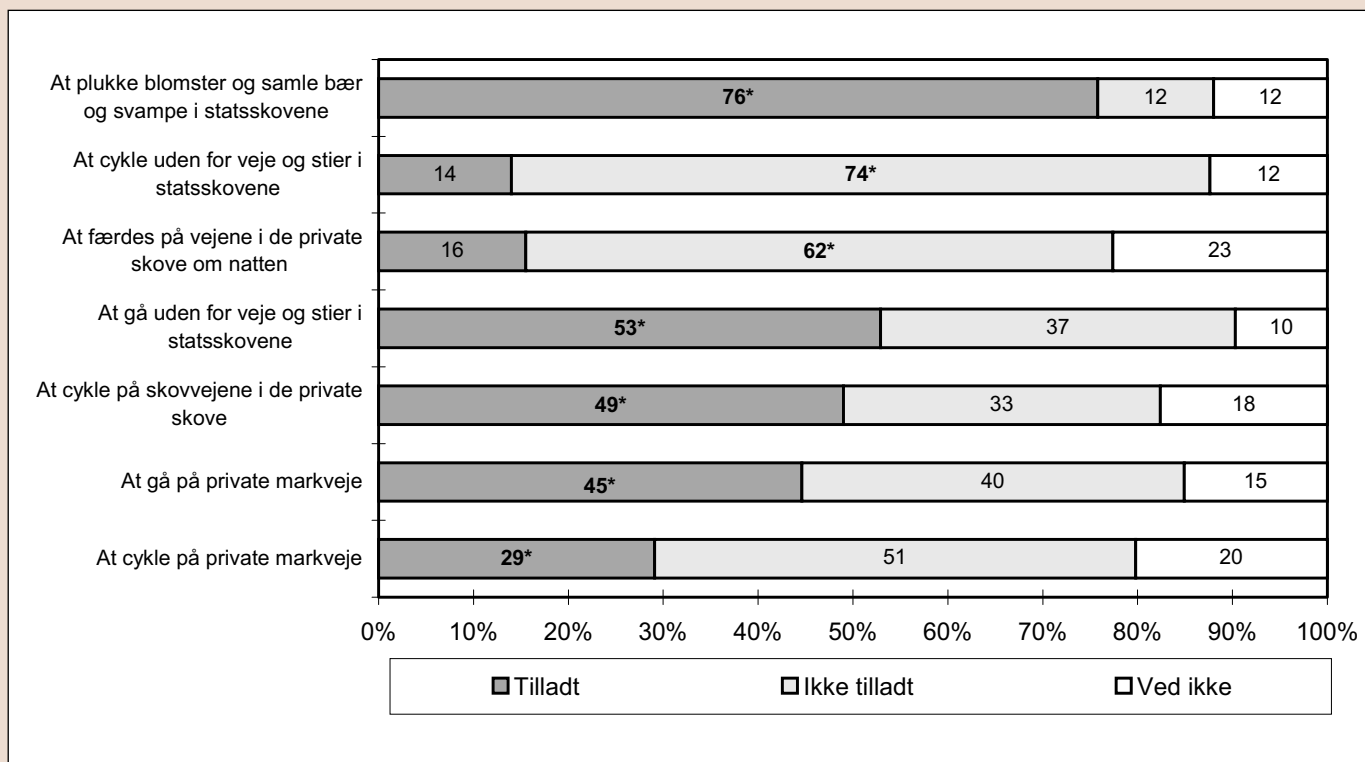
- 1) at de eksisterende regler brydes, med deraf følgende problemer for ejere/administratorer – og andre gæster;
 - 2) at der er uudnyttede muligheder når man ikke ved hvad der er tilladt.
- Figur 2 viser hvor meget folk ved om syv udvalgte færdselsformer. Heraf fremgår det eksempelvis, at kendskabet til de nyeste regler omkring færdsel i det åbne land er relativt dårligt, mens en række af reglerne for skovene er bedre kendte.

Måske er der ved at være behov for en ny oplysningskampagne om det gældende regelsæt? (Danmarks Naturfredningsforening har i øvrigt netop lanceret en større kampagne om adgangsmulighederne og -reglerne. Se Natur og Miljø 1/2006 eller se folderen på www.dn.dk/sw2998.asp).

Kendskab til ejerforhold

Undersøgelserne af friluftslivet i 592 skove og andre naturområder gav også mulighed for at spørge om de besøgende var klar over ejerforholdet på det konkrete område de besøgte – "Hvem mener De ejer/administrerer dette skov/naturområde?". Ses der på de samlede svar nås der til følgende resultater:

- 64 % af gæsterne på *privatejede arealer* var korrekte i deres opfattelse af ejerskabet (fleste forkerte svar gik til amt/kommune/stiftelse-gruppen: 26 %)
- 72 % af gæsterne på *amt/kommune/stiftelse-arealer* var korrekte i deres opfattelse af ejerskabet (fleste forkerte svar gik til den statslige gruppe: 18 %)
- 77 % af gæsterne på *statslige arealer* var korrekte i deres opfattelse af ejerskabet (fleste forkerte svar gik til amt/kommune/stiftelse-gruppen: 20%)

Figur 2. Kendskab til hvorvidt syv udvalgte færdselsformer i naturen er tilladt eller ej i 1994/95. Det korrekte svar er markeret med en *. (Antal svarpersoner=1185-1222).

(Figuren skal forstås således: "Er det tilladt at plukke blomster mv. i statsskovene?" Hertil svarer 76% ja, og det er det korrekte svar).

I alt er der 75 %, der har korrekt kendskab til det besøgte områdes ejerforhold. Men der synes altså at være dårligst kendskab til ejerskabet når man besøger privatejede arealer. – Kan det tænkes at skiltningen ikke alle steder er tilstrækkelig?

Holdning til adgangsreguleringer

Ud over de lovbestemte adgangsregler kan man regulere adgangen til naturen på andre måder.

I øjeblikket diskuteres bl.a. en mere fleksibel adgangsregulering med eksempelvis kraftigere restriktioner i visse områder og friere adgangsforhold i andre – afhængig af den konkrete situation.

I samarbejde med DMU undersøger Skov & Landskab for tiden friluftslivets virkning på biodiversiteten (og friluftslivet selv). I den forbindelse beder vi bl.a. om gæsternes umiddelbare holdning til forskellige tiltag der skal beskytte planter eller fugle. Det sker ved spørgsmålet: "Hvad synes De om følgende eventuelle tiltag, der kan regulere mulighederne for færdsel i visse områder her i Hestehave Skov?".

Tabel 1 viser de foreløbige resultater. De interviewede skovgæster er umiddelbart betydeligt mere positivt end negativt stemte for de nævnte tiltag. 77% henholdsvis 80% er positive over for at opsætte hegn der skal beskytte planter hhv. fugle. Tallene er noget lavere – 52 hhv. 57% - når beskyttelsen sker ved skiltning/information; men folk er stadig positive over for beskyttelsen.

Disse tiltag indskrænker i første omgang de besøgendes muligheder; men på længere sigt giver de måske bedre naturoplevelser.

Det er interessant, at aflukning med hegn scorer højere end aflukning med skiltning/information. – Måske tror man ikke rigtig på, at skiltene har stor nok effekt?

Nye trends

For nogle få årtier siden var der ikke mange der kendte til f.eks. windsurfere, mountainbikes eller vandscootere. Hvilke nye aktiviteter kan vi forvente i fremtiden?

Den teknologiske udvikling synes at være en væsentlig drivkraft i den forbindelse. Tænk blot på "Geocaching" (en moderne form for skattejagt vha. GPS-udstyr) der de seneste

år også har fået fat i et dansk publikum. (Se omtale i Skoven 8/05).

Der er også stigning i "Night-vision" aktiviteter som f.eks. observation af nat-aktivt dyreliv – i hvert fald i udlandet. Det samme gælder *træklatring* (evt. med overnatning i hængekøje i trætoppen).

Ser man yderligere på hvad der er på vej i den øvrige verden – specielt USA, kan man, *måske*, opleve følgende i de danske skove og andre naturområder:

- *Rockcrawling*: Specialbyggede 4-hjulstrukne køretøjer der skal manøvrere gennem en udlagt bane med forhindringer af sten/klipper, skrænter, mudder osv.
- *Off-road skateboards*: Skateboards der er designet for off-road brug med store gummihjul – fås også motoriseret!
- *Ikke-dræbende jagt* ved brug af infrarøde markeringsrifler med påmonterede kameraer til registrering af "byttet".
- *Retro wilderness trekking*: Ture der organiseres således at man så vidt muligt får en "ægte" historisk oplevelse (autentisk sted og udstyr). Typisk "i fodsporene" på berømte opdagelsesrejsende. I USA f.eks.

Tabel 1. Holdning til eventuelle tiltag, der kan regulere mulighederne for færdsel i visse områder i Hestehave Skov på Kalø i sommeren 2005. Lignende resultater er fundet for Rude Skov i Nordsjælland. (Antal svarpersoner=148).

	Meget god ide	God ide	Hverken/eller	Dårlig ide	Meget dårlig ide	Ved ikke
1. Aflukning med <i>hegn</i> af specielt nedslidte områder i en årrække, så plantedækket kan komme igen	18%	59%	10%	8%	2%	3%
2. Det samme som 1, dog sker der aflukning med <i>skiltning/information</i>	12%	40%	14%	27%	2%	5%
3. Aflukning med <i>hegn</i> af mindre områder i ynglesæsonen for at sikre bedre vilkår for visse fuglearter	24%	56%	8%	8%	1%	4%
4. Det samme som 3, dog sker aflukning med <i>skiltning/information</i>	13%	44%	11%	24%	4%	4%

“Lewis and Clark River Expeditions” (en ekspedition i 1803-06 for at finde en vandvej til Stillehavet). – Kunne man forestille sig hjemlige initiativer af denne karakter såsom “Pramdrager på Gudenåen” eller måske “Følg studene på Hærvejen”? Den teknologiske udvikling kan ikke alene betyde udvikling af nye aktivitetsformer; men også give muligheder for en mere avanceret og målrettet informations- og oplevelsesindsats.

Et eksempel på dette er udviklingen af “*audio-guidning*”, hvor man fra konkrete punkter i skoven har mulighed for at ringe fra mobiltelefonen og få information om det sted man står i skoven. Denne mulighed findes allerede i en række skov- og naturområder i dag – bl.a. i Hestehave Skov og Rude Skov. (Se figur 3).

Figur 3. Et eksempel på “*audioguide*” i Rude Skov.

Kilder

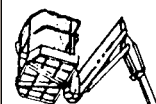
- Jensen, Frank S. 2003: Friluftsliv i 592 skove og andre naturområder. Skovbrugsserien nr. 32, Forskningscentret for Skov & Landskab, 335 s. (<http://www.sl.kvl.dk/Videnblade/{DDA1C2BF-BAE9-4A9A-8C76-622A53D64F08}.pdf>)
- Jensen, Frank S. 1998: Friluftsliv i det åbne land 1994/95. Forskningsserien nr. 25-1998, Forskningscentret for Skov & Landskab, 151 s.
- Jensen, Frank S. & Koch, Niels E. 1997: Friluftsliv i skovene 1976/77 - 1993/94. Forskningsserien nr. 20, Forskningscentret for Skov & Landskab, 215 s.
- Koch, Niels E. 1984: Skovenes friluftsfunktion i Danmarks. III. Del. Anvendelsen af skovene, lokalt betragtet. Forstl. Forsøgsv. Danm., 39 (1984): 121-362.
- Moore, R.L. & Driver, B.L. 2005: Introduction to outdoor recreation. Providing

opportunities. Venture Publishing Inc. State College Pennsylvania, xvi+339 s.

En sikker vej til gode naturoplevelser, udgivet af Danmarks Naturfredningsforening. Se <http://www.dn.dk/graphics/DN/Ture/adgang/adgangsfolder.pdf>

Foreløbige resultater fra projektet: “Feltundersøgelse af friluftaktiviteter på naturen i Danmark” (Rude Skov og Hestehave Skov). Se evt. projektets hjemmeside <http://www.friluftseffekter.dk/> der løbende opdateres med resultater. Projektet gennemføres i samarbejde med DMU og finansieres af Friluftsrådet (Tips- og lottomidler).

SELVKØRENDE BOMLIFTE

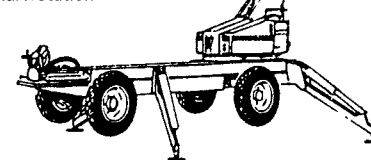

XS190

- 18,5 meter op
- 10 meter ud
- Firehjulstræk
- Krabbestyring
- Penduloph. hjul
- Hydr. støtteben
- 2 speed kørsel
- Kurvrotation

XS240

- 24 meter op
- 12 meter ud
- Firehjulstræk
- Krabbestyring
- Penduloph. hjul
- Hydr. støtteben
- 2 speed kørsel
- Kurvrotation

Salg og
udlejning af
skovlifte

SØNDERGÅRDEN 340 · 9640 FARSØ · TLF. 9863 1599
www.danilift.dk